

p-ISSN 2300-4088
e-ISSN 2391-5951
NR 3 (2016)

PROGRESS IN ECONOMIC SCIENCES

**CZASOPISMO NAUKOWE INSTYTUTU EKONOMICZNEGO
PAŃSTWOWEJ WYŻSZEJ SZKOŁY ZAWODOWEJ
IM. STANISŁAWA STASZICA W PILE**

p-ISSN 2300-4088
e-ISSN 2391-5951

Progress in Economic Sciences

**Rocznik Naukowy Instytutu Ekonomicznego
Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Stanisława Staszica
w Pile**

Nr 3 (2016)

Wersja elektroniczna czasopisma jest wersją pierwotną

© Copyright by **Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej
im. Stanisława Staszica w Pile**

Piła 2016

p-ISSN 2300-4088
e-ISSN 2391-5951

Przygotowanie i druk:
KUNKE POLIGRAFIA, Inowrocław

Ewelina ŁUCEK*

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w przemyśle spożywczym i ich uwarunkowania

Wstęp

Ze względu na to, że zarówno w sektorze spożywczym jak i w całej gospodarce polskiej występuje niedobór kapitału krajowego niezbędne są napływy kapitału zagranicznego, który jest uzupełnieniem inwestycji krajowych. Inwestycje te mogą korzystnie wpływać na rozwój gospodarczy tych państw, które biorą czynny udział w międzynarodowych transferach kapitału. Napływy te występują w formie bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ), które po 1989 roku były dla Polski ważnym elementem w rozwoju polskiej gospodarki. Wartość, jaka napływała w formie kapitału zagranicznego do polskiego przemysłu spożywczego uzależniona była w dużej mierze od prywatyzacji i restrukturyzacji tego sektora. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w przemyśle rolno – spożywczym objęły najbardziej skoncentrowane i rentowne branże. Kapitał zagraniczny największą rolę odegrał w prywatyzacji przemysłu cukierniczego, tytoniowego, piwowarskiego, koncentratów spożywczych, napojów i soków owocowych. Proces transformacji i restrukturyzacji polskiej gospodarki, oprócz jednoznacznie korzystnych konsekwencji, wywołał także zjawiska niepożądane. Kosztem podejmowanych reform naprawczych były: recesja gospodarcza, spadek realnych dochodów ludności, produktu krajowego brutto i popytu oraz rosnące bezrobocie spowodowane likwidacją nieefektywnych przedsiębiorstw. Wystąpiła także bardzo wysoka inflacja zwiększająca ryzyko inwestowania i koszty kredytowego finansowania inwestycji [Chrupek 1999, s. 92]. Wymienione elementy znacznie przyczyniły się do zniechęcenia inwestorów do lokowania kapitału zagranicznego w Polsce. W związku z tym działalność przedsiębiorców cechowała duża ostrożność w podejmowaniu decyzji, czego przejawem była stosunkowo mała skala zaangażowania kapitałowego oraz wybór branż i form wejścia na rynek, które umożliwiłyby szybkie i mało kosztowne wycofanie [Dworzecki, Nowak 1996, s. 2].

* Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Tarnowie.

Pomimo negatywnych skutków, jakie niosą bezpośrednio inwestycje zagraniczne, stanowią one najbardziej pożądaną formę napływu kapitału, ponieważ w przeciwieństwie do innych źródeł zewnętrznego finansowania (pożyczki, kredyty) nie powodują wzrostu zadłużenia zagranicznego. Ponadto bezpośrednim inwestycjom zagranicznym oprócz napływu kapitału towarzyszą zazwyczaj ważne dla rozwoju gospodarczego efekty, takie, jak: transfer nowych technologii, know – how, nowoczesne modele zarządzania i organizacji pracy, zmiana struktury gospodarki – demonopolizacja, możliwość wprowadzania nowych produktów i usług na nowe rynki zbytu, rozwój wybranych gałęzi gospodarki, tworzenie nowych miejsc pracy, poprawa bilansu płatniczego oraz wzrost produktu krajowego brutto [Sawicka, Motyczka 2007, nr 4, s. 45].

Polski sektor spożywczy w ciągu ostatnich 20 lat przeszedł znaczące przeobrażenia. Stanowi jedną z branż, które najszybciej reaktywowały się po kryzysie dotyczącym transformacji ustrojowej. Przemysł spożywczy odgrywa znaczącą rolę w rozwoju gospodarczym kraju i jest jednym z najatrakcyjniejszych przemysłów dla inwestorów zagranicznych. Przemysł spożywczy jest jednym z najważniejszych działów gospodarczych w naszym kraju, ze względu na to, że stanowi o wyżywieniu polskiego narodu, a na rynkach międzynarodowych jest liczącym się eksporterem napojów i żywności, posiadający 3-procentowy udział w PKB [Drożdż i inni, 2012, s. 9]. Dzięki ciągłemu rozwojowi technicznemu i organizacyjnemu sektora spożywczego Polska weszła do czołówki innowacyjnych i nowoczesnych europejskich producentów żywności. Wprowadzanie w szerokim zakresie nowoczesnych rozwiązań technologicznych popartych absorpcją nowości technicznych i stosowanie nowoczesnych systemów zarządzania wymaga dostosowywania się do nowego ładu gospodarczego, które wymusza także modernizację przedsiębiorstw i wzrost poziomu ich innowacyjności (Firlej 2012, s. 38). Zdaniem Z. Chojnickiego inwestycje zagraniczne i aktywność kapitału zagranicznego są w sytuacji Polski najważniejszym czynnikiem rozwoju regionalnego. W regionach słabo rozwiniętych rola inwestycji zagranicznych jest uwydatniona w nowej koncepcji rozwoju regionalnego. Wpływ inwestycji zagranicznych na rozwój regionu jest różny w zależności od typu obszaru, w którym są dokonywane, a także typu inwestora. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w polskim przemyśle spożywczym w dużym stopniu przyczyniły się do zlikwidowania luki technologicznej oddalającej przemysł spożywczy w Polsce od przemysłu spożywczego w Europie i USA. Z początkiem napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych spotkaliśmy się na początku ostatniej dekady XX wieku, by na przełomie wieków na stałe zadomowiły się one w przemyśle spożywczym [Firlej i Żmija 2014, s. 64]. Koncentrowanie się inwestorów zagranicznych na dynamicznie rozwijających się i najbardziej rentownych branżach przemysłu spożywczego uwarunkowane jest między innymi dobrymi wynikami w eksporcie produktów, szczególnie z branży mięsnej, mleczarskiej, a także owocowo-warzywnej.

Cel, obszar i metodyka badawcza

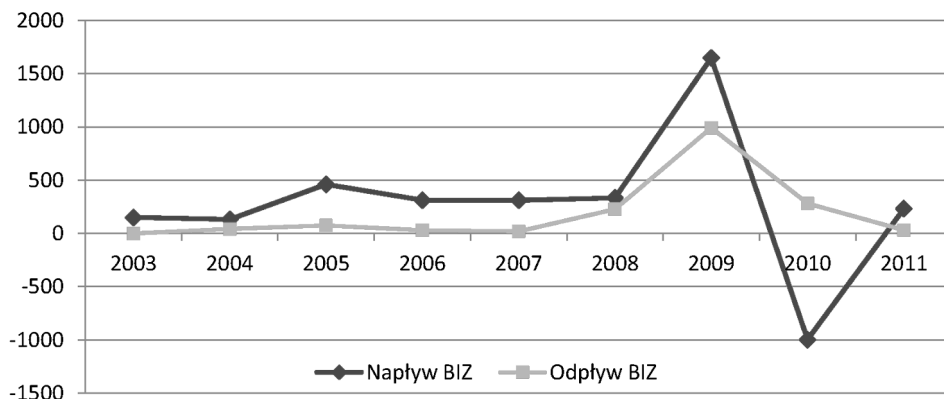
Celem niniejszej pracy było przedstawienie kształtowania się bezpośrednich inwestycji zagranicznych w przemyśle spożywczym. Zbadano formowanie się tychże inwestycji nie tylko w polskim przemyśle spożywczym, a także za granicą. W niniejszej pracy zostały zawarte dane empiryczne, które obejmują bezpośrednie inwestycje zagraniczne w polskim sektorze spożywczym dotyczące napływu i odpływu zagranicznego kapitału, a także skumulowanego poziomu inwestycji w Polsce i polskich inwestycji za granicą. W części empirycznej zawarto także dane dotyczące bezpośrednich inwestycji zagranicznych w przemyśle spożywczym w formie greenfield na świecie, które poddano analizie w stosunku do roku ubiegłego oraz w stosunku do wartości napływu inwestycji w tejże formie ogólnie dla całego przemysłu przetwórczego. W niniejszej pracy zawarte są dane na temat najczęstszej lokalizacji projektów bezpośrednich inwestycji zagranicznych w przemyśle spożywczym w Polsce i na świecie, a także wybrane źródła inwestycji zagranicznych w latach 2004–2014. W pracy zostały przedstawione dane na temat łącznej wartości bezpośrednich inwestycji zagranicznych na świecie w przemyśle spożywczym w latach 2003–2013, które ukazują jak duży wpływ miał światowy kryzys gospodarczy na ich wartość. Głównym źródłem informacji przy pisaniu tej pracy była baza danych Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych i raporty z World Investment Report 2014 dzięki którym przedstawiono inwestycje zagraniczne w formie greenfield.

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w przemyśle spożywczym w Polsce

Trudno jest określić jednoznaczną i precyzyjną definicję bezpośrednich inwestycji zagranicznych, dlatego w literaturze fachowej bardzo często można spotkać się z różnymi przejawami tej definicji. Najogólniej przez to pojęcie można zrozumieć, że są to lokaty kapitału w przedsiębiorstwie zagranicznym, połączone z kontrolowaniem tego przedsiębiorstwa w celu osiągnięcia zysku i innych korzyści [Guzek 2006, s. 114]. Według innych autorów bezpośrednie inwestycje zagraniczne stanowią międzynarodowe przepływy kapitału w ramach, których przedsiębiorstwo z jednego kraju tworzy lub rozszerza swe filie w innych krajach. Cechą wyróżniającą bezpośrednie inwestycje zagraniczne jest to, że pociągają one za sobą nie tylko transfer zasobów, lecz także prawo kontroli [Krugman i Obstfeld 1997, s. 124]. Z napływem bezpośrednich inwestycji zagranicznych w przemyśle spożywczym w Polsce mogliśmy się spotkać już w latach 80. Jednak na dużą skalę wejście firm globalnych w sektor spożywczy miało miejsce od początku transformacji i nastania gospodarki wolnorynkowej, czyli od 1990 roku. W dużej mierze wartość napływającego

kapitału zagranicznego do polskiego przemysłu spożywczego uzależniona była okresem prywatyzacji i restrukturyzacji tego sektora. Z ekspansją polskich firm za granicę spotkaliśmy się już w pierwszych latach po akcesji.

Rysunek 1. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w przemyśle spożywczym – napływ i odpływ w latach 2003–2011 (w mln euro)

Źródło: Ł. Ambroziak, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w przemyśle spożywczym – inwestycje zagraniczne w Polsce i inwestycje polskie za granicą*, <http://www.ierigz.waw.pl/>, dostęp: 20.12.13 r.

Napływ i odpływ w latach 2003–2011 (rys. 1) do połowy 2008 roku stosunkowo utrzymywał się na równym poziomie. Dopiero w połowie 2008 roku zauważalny jest dynamiczny wzrost napływu jak i odpływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Najwyższa wartość napływu znacznie przekraczała 1,5 mld euro. Od 2009 roku zauważalny jest spory spadek. W 2010 roku napływ inwestycji był ujemny i wynosił około – 1 mld euro. Odpływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych w przemyśle spożywczym w Polsce swą największą wartość przyjął w 2009 roku i wynosił około 1 mld euro. Od 2009 roku widoczny był spadek, co było dobrze widziane w przemyśle spożywczym.

Tabela 1. Główne sektory napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych w 2013 r.

Sektor	Liczba projektów	Wartość (mln EUR)	Zatrudnienie
BPO + ICT	22	26,3	6 526
Motoryzacja	10	312,5	2 601
B + R	7	89,2	875
Maszynowy	3	15	223
Logistyczny	2	160	6 998
Spożywczy	2	135	300

Źródło: Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych, *Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych w 2013 r.*, Warszawa 2014, s. 4.

Polska jest atrakcyjnym krajem dla zagranicznych inwestorów, którzy lokują swój kapitał w wielu sektorach. W tabeli 1 przedstawione są dane na 2013 rok, które ukazują, który z polskich sektorów przyjął najwięcej kapitału w formie bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

Największa liczba projektów bezpośrednich inwestycji zagranicznych ulokowana została w sektorze BPO, + ICT bo aż 22, które dają zatrudnienie na poziomie 6 526 osób. Ze względu na liczbę projektów ostatnie miejsce egzekwo z sektorem logistycznym zajmuje sektor spożywczy. Do przemysłu spożywczego w 2013 roku napłynęło 135 mln USD kapitału zagranicznego w formie bezpośrednich inwestycji zagranicznych, co pod względem wartości plasowało ten sektor na trzecim miejscu. Dzięki temu napływowi przybyło 300 nowych miejsc pracy.

Tabela 2. Wybrane źródła bezpośrednich inwestycji zagranicznych w przemyśle spożywcym w latach 2004–2014

Source	Number of projects	Number of companies	Value	
			Total (EUR m)	Average (EUR m)
USA	1 399	419	45 035,30	32,20
Switzerland	517	127	14 051,00	27,20
United Kingdom	441	176	14 510,70	32,90
Japan	403	208	8 290,00	20,60
France	274	146	5 905,30	21,50
Poland	28	11	708,90	25,30
Total	6 030	2 771	170 593,60	28,30

Źródło: Polish Information and Foreign Investment Agency, *Food processing sector in Poland*, Warszawa 2015, s. 7.

Analizując strukturę przepływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych (tab. 2) w sektorze spożywczym pod względem krajów o najwyższych skłonnościach do inwestowania przodującym krajem są Stany Zjednoczone z liczbą projektów 1 399. Wartość zainwestowana wynosi około 45 bln EUR. Na drugim miejscu plasuje się Szwajcaria z liczbą projektów 517 o wartości około 14 bln EUR. Na trzecim miejscu znajduje się Wielka Brytania, która zainwestowała około 14,5 bln EUR w 441 projektów. Polska łączną kwotę jaką zainwestowała w 28 projektów to około 708 mld EUR.

Interesująco wygląda przepływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych pod względem kierunku napływu. Głównymi liderami są Chiny z liczbą projektów 519 i wartości jaka napłynęła do tego kraju w wysokości około

Tabela 3. Najczęstsza lokalizacja projektów bezpośrednich inwestycji zagranicznych w przemyśle spożywczym w latach 2004–2014

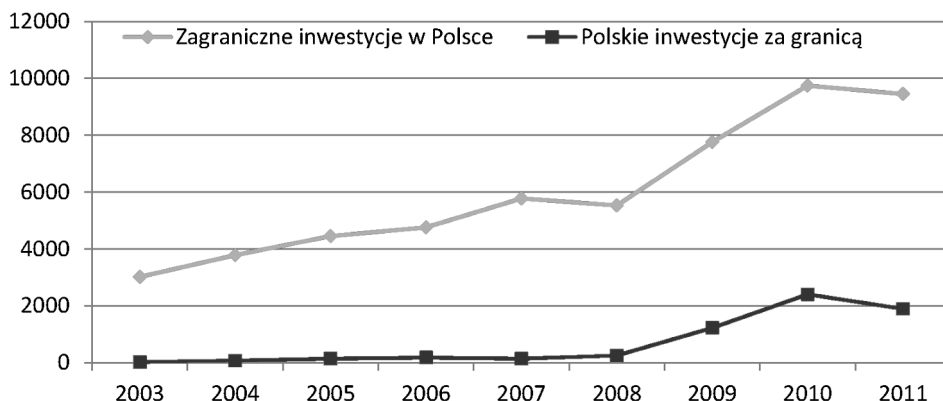
Destination country	Number of projects	Number of companies	Value	
			Total (EUR m)	Average (EUR m)
China	519	301	19 094,70	36,80
USA	472	316	10 694,10	22,70
Russia	343	204	11 868,00	34,60
UK	267	174	6 964,70	26,10
India	250	147	5 515,00	22,00
Brasil	176	106	11 533,60	65,60
Poland	146	96	4 508,55	30,90
Total	6 030	2 771	170 593,80	28,30

Źródło: Polish Information and Foreign Investment Agency, *Food processing sector in Poland*, Warszawa 2015, s. 7.

19,1 bln EUR (tab. 3). Następne miejsce zajmują Stany Zjednoczone z liczbą projektów 472 i wartości jaka napłynęła w wysokości 10,7 bln EUR. Trzeba również zauważyć, że Stany Zjednoczone zajmują pierwsze miejsce jeżeli chodzi o inwestowanie swojego kapitału za granicą. Kolejnym krajem, który plasuje się w tym rankingu na wysokim miejscu to Rosja, która łączną wartość w formie bezpośrednich inwestycji zagranicznych przyjęła w wysokości około 11,9 bln EUR, a liczba projektów wynosiła 343. Warto również zauważyć, że w odniesieniu do średniej wartości pojedynczego projektu w wysokości prawie 31 mln EUR Polska również należy do światowych liderów. Polska w latach 2004–2014 zajmuje drugie miejsce w Europie, a siódme miejsce na świecie pod względem skumulowanej wartości projektu bezpośrednich inwestycji zagranicznych w przemyśle spożywczym, której łączna wartość projektów wynosiła 146, a kwota jaka została zainwestowana wynosiła około 4,5 bln EUR.

Polska jest krajem, który o wiele więcej przyjmuje inwestycji w formie bezpośrednich inwestycji zagranicznych, aniżeli tych inwestycji dokonuje za granicami naszego kraju. Do naszych głównych inwestorów należą: Niemcy, Francja, Dania, Holandia, USA, natomiast główne kierunki ekspansji to: Wielka Brytania, Ukraina, Czechy, Rosja, Norwegia, Słowacja, Węgry, Rumunia.

Dobrze widoczna jest różnica odnosząca się do skumulowanego poziomu inwestycji w Polsce i polskich inwestycji za granicą (rys. 2). Dopiero od 2008 roku zauważalny jest wzrost polskich inwestycji za granicą, który w 2010 roku przyjmuje najwyższą wartość. Od 2003 roku systematycznie wzrastała wartość zagranicznych inwestycji w Polsce. Najdynamiczniejszy wzrost wystąpił od 2008 do 2010 roku, a najwyższa wartość wyniosła około 10 mld euro. Rok

Rysunek 2. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w przemyśle spożywczym – skumulowany poziom inwestycji w Polsce i polskich inwestycji za granicą (w mln euro)

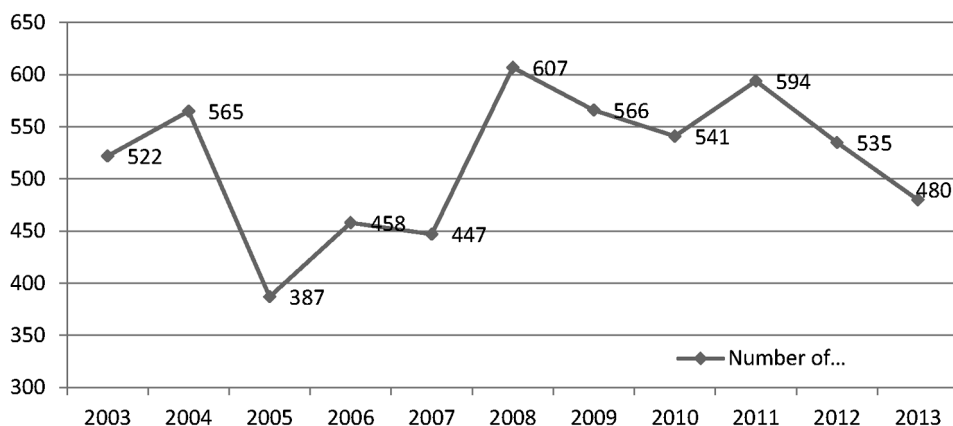
Źródło: Ł. Ambroziak, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w przemyśle spożywczym – inwestycje zagraniczne w Polsce i inwestycje polskie za granicą*, <http://www.ierigz.waw.pl/>, dostęp: 28.12.2013.

2004 był ważną datą dla polskiej gospodarki, gdyż w tym roku nastąpiło jej pełne otwarcie dla rynku unijnego. Oznaczało to wejście na krajowy rynek międzynarodowych koncernów spożywczych. W roku 2013 jedynie trzy z dziesięciu polskich największych firm spożywczych wśród udziałowców nie posiadało kapitału zagranicznego, a były to: Mlekpól, Mlekovita i Maspex. Głównymi regionami Polski, w których zauważalna jest działalność inwestorów zagranicznych w przemyśle spożywczym są województwa: wielkopolskie, mazowieckie, dolnośląskie, łódzkie i opolskie. Na ich terenie zlokalizowano zakłady produkcyjne przeszło 30 przewodnich międzynarodowych producentów żywności. Inwestycje typu greenfield są to formy bezpośrednich inwestycji zagranicznych, które podejmowane są między innymi, gdy proces produkcji jest pracochłonny. Inwestycje greenfield polegają na budowaniu przez firmę przedsiębiorstwa od podstaw, a także instalowaniu urządzeń.

Na rys. 3 można zauważyć, iż największą wartość jaką przyjęły projekty bezpośrednich inwestycji zagranicznych na świecie w przemyśle spożywczym osiągnęły w 2008 roku o łącznej wartości 607 bln EUR. Po tym roku zauważalny jest spadek, co niewątpliwie jest następstwem światowego kryzysu gospodarczego.

Warto też przyjrzeć się, jak kształtowały się Projekty Greenfield w przemyśle spożywczym w 2013 roku na świecie. Dominujące wartości w tym zakresie przyjęła Wschodnia i Południowo – Wschodnia Azja. Ogólna wartość, jaka napłynęła do przemysłu przetwórczego w tym kraju wyniosła 76 193 mln USD, natomiast w samym przemyśle spożywczym wynosiła 5 012 mln USD. Ogólnie w przemyśle przetwórczym zauważalna jest tendencja wzrostowa, gdyż według World Investment Report wartość, jaka napłynęła w 2012 wynosiła

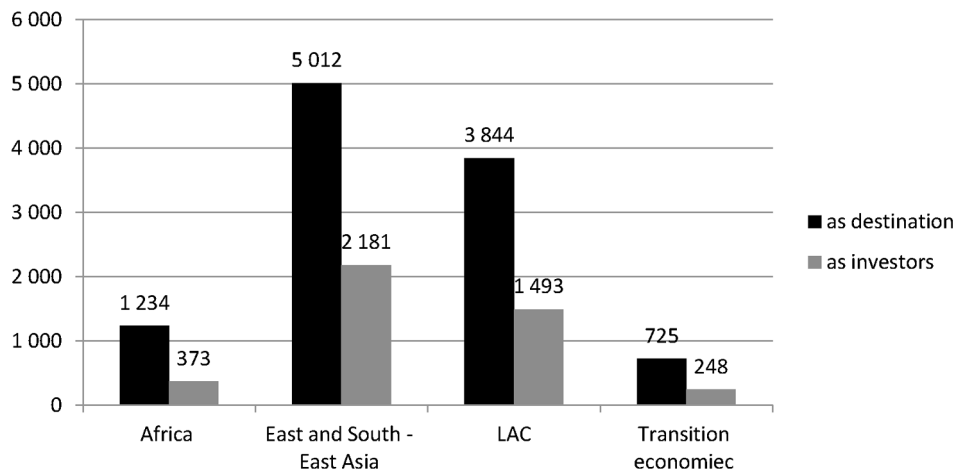
Rysunek 3. Łączna wartość projektu bezpośrednich inwestycji zagranicznych na świecie w przemyśle spożywczym w latach 2003–2013 (w bln EUR)

Źródło: Polish Information and Foreign Investment Agency, *Food processing sector in Poland*, Warszawa 2015, s. 8.

70 298 mln USD. W samym przemyśle spożywczym występowała tendencja spadkowa, gdyż wartość jaką osiągnęły inwestycje w formie greenfield na rok 2012 wyniosła 6 260 mln USD (rys. 4).

Rysunek 4. Projekty Greenfield w przemyśle spożywczym 2013 (w mln USD)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z World Investment Report 2014

Drugie miejsce, co do wielkości napływu zajmują: Ameryka Łacińska i Karaiby (LAC) w wysokości 3 844 mln USD. W stosunku do roku wcześniejszego nastąpił w nich wzrost napływu inwestycji, gdyż w 2012 roku ich wartość wynosiła 3 605 mln USD. Ogólnie do przemysłu przetwórczego w 2013 roku

napłynęło inwestycji w formie greenfield za 34 630 mln USD, co oznaczało wzrost, gdyż w 2012 roku wartość ta wynosiła 32 236 mln USD. Wartość jaką te kraje zainwestowały w formie greenfield poza granicami swego terytorium w 2013 roku wynosiła 1 493 mln USD, natomiast w 2012 roku 692 mln USD. Ogólna wartość zainwestowanych pieniędzy w przemyśle przetwórczym w 2013 roku wynosiła 4 292 mln USD i zauważalny był wzrost tych inwestycji w stosunku do roku wcześniejszego. Kraje przyjmujące inwestycje oraz kraje inwestujące najmniejsze wartości w realizacji tych projektów, to kraje przejściowej gospodarki (transition economies). W 2013 roku napływy inwestycji do przemysłu spożywczego w tych krajach plasowały się na poziomie 725 mln USD. W stosunku do roku poprzedniego zauważalna była tendencja spadkowa. Wartość, jaką te kraje zainwestowały w bezpośrednie inwestycje zagraniczne w formie greenfield w 2013 roku wynosiła 248 mln USD, co oznaczało tendencję wzrostową, ponieważ w 2012 roku wartość ta wynosiła 201 mln USD. Ogólną wartość, jaką zainwestowano w przemysł przetwórczy w 2013 roku wynosiła 2 462 mln USD. W tym przypadku wystąpił ogromny spadek, gdyż w roku ubiegłym wartość ta wynosiła 6 496 mln USD.

Tabela 4. Największe firmy w zakresie działalności projektowej bezpośrednich inwestycji zagranicznych w sektorze przetwórstwa spożywczego na całym świecie w latach 2004–2014

Company	Number of projects	Jobs		Value	
		Total	Average	Total (EUR m)	Average (EUR m)
Nestle	356	64,1	180	11 410,87	32,03
Coca-Cola	157	39,6	252	10 166,69	64,77
Pepsi Co	104	19,2	185	2 967,13	28,56
Cargill	97	15,8	162	2 590,06	26,72
McDonalds	87	36,8	423	3 009,29	34,58

Źródło: Polish Information and Foreign Investment Agency, Food processing sector in Poland, Warszawa 2015, s. 9.

Biorąc pod uwagę liczbę projektów inwestycyjnych realizowanych przez poszczególne spółki za granicą pierwsze miejsce zajmuje Nestle z liczbą projektów 356 o wartości zainwestowanej wynoszącej około 11,4 bln EUR. Na drugim miejscu plasuje się Coca-Cola z liczbą projektów bezpośrednich inwestycji zagranicznych równą 157, o łącznej wartości zainwestowanej wynoszącej około 10,1 bln EUR (tab. 4). Na trzecim miejscu znajduje się Pepsi Co z liczbą projektów 104 o łącznej kwocie zainwestowanej wynoszącej około 3 bln EUR. Warto zauważyć, iż wymienione te trzy firmy są obecne w Polsce, a ponadto, że będą prowadzone przez nie dalsze reinwestycje. Nestle Polska otworzy kolejną zakład produkcyjny w Polsce w 2015 roku. W miejscowości Nowa Wieś Wrocławska blisko Wrocławia będą budowane fabryki produkcji karmy dla

zwierząt. W ramach inwestycji, której wartość będzie wynosić 300 mln PLN, w pierwszym etapie powstanie 230 nowych miejsc pracy.

Podsumowanie i wnioski

Przemysł spożywczy należy do najważniejszych i najszybciej rozwijających się dziedzin w polskiej gospodarce. W polskim przemyśle spożywczym, jak i w całej gospodarce pożądanym i mile widzianym jest napływ kapitału zagranicznego w formie bezpośrednich inwestycji zagranicznych, który jest ważnym źródłem finansowania procesów rozwojowych nie tylko w przemyśle spożywczym, lecz także w całej polskiej gospodarce. W Polsce z napływem bezpośrednich inwestycji zagranicznych do przemysłu spożywczego spotykamy się już od początku transformacji, czyli od 1990 roku. Wartość napływającego kapitału zagranicznego do polskiego przemysłu spożywczego w dużej mierze wystąpiła w okresie prywatyzacji i restrukturyzacji tego sektora. Otrzymane wyniki przeprowadzonych badań pozwoliły sformułować następujące wnioski:

- ❑ Bezpośrednie inwestycje zagraniczne są korzystną formą napływu kapitału zagranicznego, gdyż dzięki nim występują pozytywne efekty sprzyjające rozwojowi gospodarczemu. Jest to między innymi możliwość wprowadzania nowych usług i produktów na nowe rynki zbytu, poprawa bilansu płatniczego, transfer nowych technologii, rozwój wybranych gałęzi gospodarki, know – how, a także tworzenie nowych miejsc pracy.
- ❑ Biorąc pod uwagę poziom rozwoju polskiego przemysłu spożywczego można wywnioskować, iż inwestycje zagraniczne były konieczne, gdyż stanowiły one dodatkowy napływ środków pieniężnych pozwalający na dostosowanie polskiego przemysłu spożywczego do wymagań Unii Europejskiej.
- ❑ Polska jest bardzo atrakcyjnym krajem dla zagranicznych inwestorów choćby pod względem taniej siły roboczej. Naszymi głównymi inwestorami w przemyśle spożywczym są: Niemcy, Francja, Dania, Holandia i USA. Do głównych kierunków ekspansji należą: Wielka Brytania, Ukraina, Czechy, Rosja, Norwegia, Słowacja, Węgry, Rumunia.
- ❑ Polska oprócz przyjmowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych w dużej mierze powinna skupić się na zwiększeniu inwestowania swojego kapitału za granicą. Nasz kraj zdecydowanie więcej przyjmuje kapitału zagranicznego.
- ❑ Największą wartość jaką przyjęły projekty bezpośrednich inwestycji zagranicznych na świecie w przemyśle spożywczym osiągnęły w 2008 roku. Po tym roku zauważalny jest spadek, co niewątpliwie jest następstwem światowego kryzysu gospodarczego, którego początek dała zapaść na rynku pożyczek hipotecznych wysokiego ryzyka w Stanach Zjednoczonych.

Bibliografia

- AMBROZIAK Ł., 2013. *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w przemyśle spożywczym – inwestycje zagraniczne w Polsce i inwestycje polskie za granicą*, <http://www.ierigz.waw.pl/> (dostęp 14.04.2015).
- CHRUPEK Z., 1999. *Stan bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce*, w: *Kapitał zagraniczny w Polsce: warunki działania*, Sadowski Z. (red.), Warszawa.
- DROŻDŻ J., FIRLEJ K., MORKIS G., MROCZEK R., SZCZEPANIAK I., SZYMAŃSKI M. 2012, *Procesy dostosowawcze polskiego przemysłu spożywczego do zmieniającego się otoczenia rynkowego (2)*, Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa.
- DWORZECKI Z., NOWAK A., UMIŃSKI S. 1996. *Mapa ryzyka inwestycyjnego w krajach Europy Środkowo-Wschodniej*, Gdańsk.
- FIRLEJ K., MAKARSKA A., 2012. *Działania innowacyjne firm przemysłu spożywczego jako element ich strategii*, Folia Pomeranae Universitatis Technologiae, Szczecin.
- FIRLEJ K., ŻMIJA D. 2014. *Transfer wiedzy i dyfuzja innowacji jako źródło konkurencyjności przedsiębiorstw przemysłu spożywczego w Polsce*, Fundacja Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków.
- GUZEK M. 2006. *Międzynarodowe stosunki gospodarcze. Zarys teorii i polityki handlowej*, PWE, Warszawa.
- KRUGMAN P. R., OBSTFELD M. 1997. *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*, PWN, Warszawa.
- OECD Benchmark Definition Direct Investment – Third Edition, Paris 1996, <http://www.oecd.org/investment/investment-policy/2090148.pdf> (dostęp 12.04.2015).
- Poczta W. 2011. *Wspólna polityka rolna Unii Europejskiej po 2013 roku – wizje zmian*, w: *Projekty inwestycyjne w agrobiznesie a zasady wspólnej polityki rolnej po 2013 roku*, Czyżewski A., (red. nauk.), Poczta W., Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań.
- Polish Information and Foreign Investment Agency, 2015. *Food processing sector in Poland*, Warszawa, http://www.paiz.gov.pl/files/?id_plik=24336 (dostęp 04.04.2015).
- Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych, 2013. *Sektor spożywczy w Polsce*, Warszawa, http://www.paiz.gov.pl/files/?id_plik=21744 (dostęp 12.04.2015).
- Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych, 2014. *Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych w 2013 r.*, Warszawa, http://www.paiz.gov.pl/files/?id_plik=21692 (dostęp 13.03.2015).
- RYMARCZYK J. 2001. *Formy handlu zagranicznego*, w: *Handel zagraniczny: organizacja i technika*, Rymarczyk J., (red.), Warszawa.
- SAWICKA M., MOTYCZKA M. 2007, nr 4. *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce w 2006 roku*, Zeszyty naukowe WSOWL
- SKAWIŃSKA E., SOBIECH-GRABKA K., Nawrot K. 2010. *Makroekonomia. Teoretyczne i praktyczne aspekty gospodarki rynkowej*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.
- United Nations Conference On Trade and Development, *World Investment Report 2014: Investing in the SDGs: An Action Plan*, United Nations, New York and Geneva, 2014. http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2014_en.pdf, (dostęp 14.04.2015).
- Ustawa z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), Dz.U. 2007 nr 251 poz. 1885, z późn. zm.

Streszczenie

W artykule zaprezentowano kształtowanie się bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce, a także na świecie. W oparciu o kwerendę literatury została zbudowana część empiryczna, dzięki której można było dokonać diagnozy napływów oraz odpływów bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce oraz bezpośrednich inwestycji zagranicznych w formie greenfield na świecie. Z zawartych danych dotyczących inwestycji zagranicznych typu greenfield dobrze widoczna jest dominująca pozycja Wschodniej i Południowo – Wschodniej Azji. W pracy został również przedstawiony skumulowany poziom inwestycji w Polsce oraz polskich inwestycji za granicą, dzięki któremu można zauważyć, że Polska jest krajem, który o wiele więcej przyjmuje kapitału zagranicznego, aniżeli sama inwestuje za granicą. Przeprowadzone badania ukazują, iż głównymi regionami atrakcyjnymi dla inwestorów zagranicznych w przemyśle spożywczym są województwa: wielkopolskie, mazowieckie, dolnośląskie, łódzkie i opolskie. Na ich terenie zlokalizowano zakłady produkcyjne przeszło 30 przewodnich międzynarodowych producentów żywności.

Słowa kluczowe: Bezpośrednie inwestycje zagraniczne, przemysł spożywczy, inwestycje typu greenfield

Direct foreign investments in food industry and their conditions

Abstract

The article presents the formation of foreign direct investment in Poland and in the world. Based on a query of literature it has been built empirical part, through which can be made the diagnosis of inflows and outflows of foreign direct investment in Poland and foreign direct investment in the form of a greenfield in the world. With the included data on foreign greenfield investment is clearly visible the dominant position of East and South – East Asia. In the study was also presented the cumulative level of investment in Poland and Polish investment abroad through which can be seen, that Poland is country which adopts much more foreign capital, than investing abroad itself. Research has shown that the main regions attractive for foreign investors in the food industry are voivodeships: Wielkopolskie, Mazowieckie, Dolnośląskie, Łódzkie i Opolskie. In their area located manufacturing plants over 30 leading international food manufacturers.

Key words: Foreign direct investment, food industry, greenfield investments

Прямые иностранные инвестиции в пищевой промышленности и их условиях

Краткое содержание

В статье представлено формирование непосредственных заграничных инвестиций в Польше, а также в мире. На основании изученной литературы была построена эмпирическая часть, благодаря которой можно было диагностировать притоки и

оттоки непосредственных зарубежных инвестиций в Польше, а также непосредственных зарубежных инвестиций в форме Гринфилд в мире. Из имеющихся данных, относящихся к зарубежным инвестициям типа Гринфилд, хорошо видна доминирующая позиция Восточной и Юго-Восточной Азии. В работе был представлен кумулятивный уровень инвестиций в Польше, а также польских инвестиций за границей, благодаря чему можно было заметить, что Польша является страной, которая принимает зарубежный капитал в гораздо большем объеме, чем сама инвестирует за границей. Проведенные исследования показывают, что наиболее привлекательными областями для зарубежных инвесторов в продовольственной промышленности являются следующие воеводства: Великопольское, Мазовецкое, Дольношленское, Лодзинское и Опольское. На их территориях находятся производственные предприятия более 30 ведущих международных производителей продовольственных продуктов.

Ключевые слова: непосредственные зарубежные инвестиции, продовольственная промышленность, инвестиции типа Гринфилд.

JEL: Q10, Q14, Q17